

1. DEUTERO-ISAIA

Bibliografie: Mircea Chialda, „Ebed-Iahve. Isaia cap. 40-55”, în: *Anuarul din 1939-1940 al Academiei teologice ortodoxe române din Caransebeș*, Tipogr. Arhidiecezană, 1940, 190-243; Antonie Plămădeală, „Ebed-Yahve în lumina Noului Testament”, *MB* 1970, nr. 4-6, 284-304; Idem, „Câteva probleme legate de Ebed-Yahve în deutero-Isaia”, *MB* 1-3/1970, nr. 1-3, 70-97; Al. N. Constantinescu, „Isaia și Ieremia”, *GB* 1975, nr. 3-4, 389-402 [profeții mesianice]; Gheorghe Jerpălău, „Caracterele Împărăției mesianice după Proorocia lui Isaia”, *MO* 1990, nr. 4-6, 20-31; Paul N. Tarazi, *The Old Testament. An Introduction*, vol. 2, New York 1994; W.H. Schmidt, *Einführung in das Alte Testament*, Berlin/New York 1995.

1.1. Introducere

După cum am arătat și în cursul 2, cartea atribuită profetului Isaia este compusă în realitate din 3 mari colecții de texte, dintre care doar prima (cap. 1-39) aparține epocii marelui profet din sec. 8 îdHr.

În cap. 40-55 se schimbă complet atmosfera. Nu se mai proferează amenințări cu pedepse, ci acestea sunt presupuse ca deja întâmplate: Ierusalimul e distrus (*Is.* 44:26; 51:3), poporul este jefuit (42:22). Dușmanii nu mai sunt asirienii ca în sec. 8, ci babilonienii, al căror sfârșit este anunțat (43:14). Este apoi menționat nominal Cyrus (44:26u; 45:1), regele persan care în 538 a dat faimosul edict de eliberare a iudeilor din robia babiloniană. Deci autorul cap. 40-55 nu poate fi decât o persoană din sec. 6 îdHr.

Deutero-Isaia a activat între **550-540 în Babilon**, printre exilați. Unii chiar presupun că nu este un autor propriu-zis, ci o întreagă școală.

Este primul corpus profetic ce cuprinde în totalitate numai vestiri mântuitoare.

1.2. Cuprinsul

40:1-11	prologul; viziunea chemării
40:12-31	Dumnezeu este incomparabil; dispute
41:8u; 51	Avraam
41:1; 44:24u	Cirus
45:1-7	
44:1-5	vărsarea duhului
44:9u	polemică împotriva idolilor
46-47	căderea Babilonului
42; 49; 50; 52-53	cântecul Robului lui Iahve 42:1-7 I cânt 49:1-13 II cânt 50:4-11 III cânt 52:13 – 53:12 IV cânt
51:9u	cântec de jale și răspunsul lui Iahve
52:7-10	cântec de întronizare eshatologic (cf. <i>Ps.</i> 46; 92; 95-98)
54	legământul veșnic (legământul cu Noe în v. 9-10)
55:1-7	legământul cu David (v. 3) aplicat întregului popor
55:8-11	epilog

1.3. Teme

1.3.1. Cântecul Robului lui Iahve

Cele 4 cântece sunt dispuse chiastic.

I – discursul lui Iahve

II – discursul Robului

III – discursul Robului

IV – discursul lui Iahve, în care este inserat discursul mulțimii (53:1-11a)

Identitatea Robului lui Iahve (*‘ebed Yahwe^h*) a fost una dintre cele mai disputate probleme ale VT, mai ales că cele 4 poeme dedicate lui nu îl numesc.

Deși robul este identificat în 49:3 cu Israelul, există motive serioase să privim cuvântul „Israel” ca pe o interpolare (de aceea l-am pus în paranteze): în 42:6 Robul este dat ca „legământ al poporului” (= al lui Israel), iar în 49:5 misiunea Robului constă în „a strânge la un loc pe Israel”.

De altfel Israel este numit Rob și în alte texte deuterio-isaianice (*Is.* 41:8-9; 44:1-2.21; 45:4; 48:20).

CÂNTUL I. *Is.* 42:1-7: „¹Iată Sluga Mea pe Care o sprijin, Alesul Meu, întru Care binevoiește sufletul Meu. Pus-am peste El Duhul Meu și El va propovădui popoarelor legea Mea. ²Nu va striga, nici nu va grăi tare, și în piețe nu se va auzi glasul Lui. ³Trestia frântă nu o va zdrobi și feștila ce fumegă nu o va stinge. El va propovădui legea Mea cu credincioșie; ⁴El nu va fi nici obosit, nici sleit de puteri, până ce nu va fi așezat legea pe pământ; căci învățătura Lui toate ținuturile o așteaptă. ⁵Așa grăiește Domnul cel Atotputernic, Care a făcut cerurile și le-a întins, Care a întărit pământul și cele de pe el, Care a dat suflare poporului de pe el și duh celor ce umblă pe întinsul lui: ⁶„Eu, Domnul, Te-am chemat întru dreptatea Mea și Te-am luat de mână și Te-am ocrotit și Te-am dat ca legământ al poporului Meu, spre luminarea neamurilor; ⁷Ca să deschizi ochii celor orbi, să scoți din temniță pe cei robiți și din adâncul închisorii pe cei ce locuiesc în tineric.”

Titlul de „rob al lui Iahve” era un titlu de glorie. Cel mai mult i se aplică în VT lui Moise (majoritatea cazurilor în cartea *Iosua*). În *3Reg.* 18:36 îi desemna pe închinătorii lui Iahve spre diferență de închinătorii zeului Baal. Practic putem traduce „Robul lui Iahve” și prin „închinătorul lui Iahve” sau „cel care aparține cultului lui Iahve”.

Referitor la Robul lui Iahve din Deutero-Isaia, acestuia i se aplică și tema alegerii divine, referitoare înainte la rege (*1Reg.* 16:1) și popor (*Deut.* 7:6).

Și pogorârea Duhului lui Dumnezeu asupra sa constituie un motiv vechi. Robul seamănă prin aceasta cu eroii harismatici din vechime (cf. *Jud.* 3:10) sau cu regele (*1Reg.* 16:13).

Rolul Robului constă în impunerea „judecății” (*mišpat*) și în propovăduirea „învățăturii” (*tora^h*), primul fiind un atribut regal, iar al doilea preoțesc. Cel mai frapant este faptul că misiunea sa are ca țintă nu doar poporul Israel, ci toate popoarele. Aceasta misiune însă apare ca fiind propagată foarte discret („nu va striga... nu pe străzi” [în BSin „piețe”]).

V. 3 înseamnă că el nu îi va respinge pe cei slabi; există chiar un joc de cuvinte cu faptul că el însuși nu va slăbi din v. 4.

V. 6b are o importanță deosebită. Se afirmă că Robul însuși va fi dat ca „legământ al poporului [Israel]” (*b^erīt ‘am*) și „lumină popoarelor” (*‘or goyim*). Cu alte cuvinte, misiunea sa va fi dublă: atât către israeliți, cât și către celelalte popoare, însă în cazul israeliților pe baza legământului încheiat deja de Iahve cu patriarhii și apoi pe Horeb (*Deut.* 5:2-3).

CÂNTUL II. *Is.* 49:1-13: „¹Ascultați, ostroave, luați aminte, popoare depărtate! Domnul M-a chemat de la nașterea Mea, din pântecul maicii Mele Mi-a spus pe nume. ²Făcut-a din gura Mea sabie ascuțită; ascunsu-M-a la umbra mâinii Sale. Făcut-a din Mine săgeată ascuțită și în tolba Sa

de o parte M-a pus,³ Și Mi-a zis Mie: "Tu ești sluga Mea, (Israel), întru care Eu Mă voi preaslăvi!"⁴ Dar Eu Îmi spuneam: "În deșert M-am trudit, în zadar și pentru nimic Mi-am prăpădit puterea Mea!" Partea ce Mi se cuvine Mie este la Domnul și răsplata Mea la Dumnezeu Meu.⁵ Și acum Domnul Cel Care M-a zidit din pântecele maicii Mele ca să-l slujesc Lui și să întorc pe Iacov către El și să strâng la un loc pe Israel - căci așa am fost Eu cinstit în ochii Domnului și Dumnezeu Meu fost-a puterea Mea, -⁶ Mi-a zis: "Puțin lucru este să fii sluga Mea ca să aduci la loc semințiile lui Iacov și să întorci pe cei ce-au scăpat dintre ai lui Israel. Te voi face Lumina popoarelor ca să duci mântuirea Mea până la marginile pământului!"⁷ Așa grăiește Răscumpărătorul și Sfântul lui, Israel către Cel disprețuit și către urâciunea neamurilor, Sluga tiranilor: "Regi Te vor vedea și se vor ridica, căpeteniile se vor închina pentru Domnul cel credincios și pentru Sfântul lui Israel, Cel Care Te-a ales!"⁸ Așa grăiește Domnul: "În vremea milostivirii Te voi asculta și în vremea mântuirii Te voi ajuta. Te-am făcut și Te-am hotărât Legământ al poporului, ca să așezi rânduială în țară și să dai fiecăruia moștenirile nimicite!"⁹ Ca să zici celor robiți: "Ieșiți!" și celor care sunt în întuneric: "Veniți la lumină!" Ei vor paște oriunde pe calea lor și pe toate povârnișurile va fi pășunea lor.¹⁰ Nu le va fi nici foame, nici sete, soarele și vântul cel arzător nu-i va atinge, că Cel Care se va milostivi de ei va fi Povățuitorul lor și îi va îndrepta către izvoare de apă.¹¹ Voi prefăce toți munții Mei în drumuri și cărările Mele vor fi bine gătite.¹² Iată că unii vin din ținuturi depărtate, de la miazănoapte, de la apus, iar alții din țara Sinim.¹³ Săltați, ceruri, de bucurie și tu, pământule, bucură-te; munților, chiotiți de veselie, că Domnul a mângâiat pe poporul Său și de cei în necaz ai Lui S-a milostivit."

Al doilea cânt întregește imaginea din primul. Robul se adresează direct popoarelor depărtate. Se menționează alegerea sa (v. 1), care apare aici chiar din pântecele maicii (cf. *Jud.* 13:7; *Ier.* 1:5). Însă în continuare se insistă asupra misiunii către Israel. Robul amintește de un aparent eșec (v. 4a), însă își exprimă și nădejdea că va primi de la Iahve răsplată (v. 4b), ceea ce înseamnă că misiunea sa de a-i întoarce și a-i strânge pe israeliți (v. 5) va fi încununată de succes. De remarcat că întoarcerea Israelului se referă la revenirea exilaților, dar poate însemna și pocăință, întrucât verbul ebraic „a se întoarce” este folosit și cu acest sens.

Misiunea către popoare este menționată la început (v. 1a) și la sfârșit (v. 6b-7). Interesant că și aici se presupune un aparent eșec, prin faptul că Robul este disprețuit și urât de neamuri (v. 7a), însă în final regii și căpeteniile îl onorează (v. 7b).

CÂNTUL III. *Is.* 50:4-11: „Domnul Dumnezeu Mi-a dat Mie limbă de ucenic, ca să știu să grăiesc celor deznădăjduiți. În fiecare dimineață El deșteaptă, trezește urechea Mea, ca să ascult ca un ucenic.⁵ Domnul Dumnezeu Mi-a deschis urechea, dar Eu nu M-am împotrivit și nici nu M-am dat înapoi. Spatele l-am dat spre bătaii și obrajii mei spre palmuri, și fata Mea nu am ferit-o de rușinea scuipărilor.⁶ Și Domnul Dumnezeu Mi-a venit în ajutor și n-am fost făcut de ocară. De aceea am și întărit fața Mea ca o cremene, căci știam că nu voi fi făcut de ocară.⁸ Apărătorul Meu este aproape. Cine se judecă cu Mine? Să ne măsurăm împreună! Cine este potrivnicul Meu? Să se apropie!⁹ Iată, Domnul Dumnezeu Îmi este întru ajutor; cine Mă va osândi? Iată, ca un veșmânt vechi toți se vor prăpădi și molia îi va mânca!¹⁰ Cine din voi se teme de Domnul să asculte glasul Slugii Sale! Cel care umblă în întuneric și fără lumină să nădăjduiască întru numele Domnului și să se bizuie pe Dumnezeul lui!¹¹ Voi toți, care aprindeți focul și pregătiți săgeți arzătoare, aruncați-vă în focul săgeților voastre pe care l-ați aprins! Din mâna Mea vi se întâmplă una ca aceasta; pe patul durerii veți fi culcați!”

Al treilea cânt îl prezintă pe Rob ca pe un ucenic (*limmud*) fidel, care în fiecare dimineață primește direct de la Dumnezeu prin inspirație învățătura pe care apoi o propovăduiește. Cei vizați sunt deznădăjduiții (v. 4) și cei care umblă în întuneric (v. 10). Se menționează apoi pentru prima dată persecutarea Robului: va fi bătut și dezonorat (scuipat) (v. 6). Totuși Dumnezeu îl ajută să depășească situația (v. 7-10), iar prigonitorii ajung să își facă rău lor înșiși (v. 11).

Modul bătaii și umilirii din v. 6 apare menționat și în patima Mântuitorului (*Mat.* 26:67).

CÂNTUL IV. *Is.* 52:13 – 53:12: „⁵² Iată că Sluga Mea va propăși, Se va sui, mare Se va face și Se va înălța pe culmile slave!¹⁴ Precum mulți s-au spăimântat de El - așa de schimonosită li era înfățișarea Lui, și chipul Lui atât de fără asemănare cu oamenii, -¹⁵ Tot așa va fi pricină de uimire pentru multe popoare; înaintea Lui regii vor închide gura, că acum văd ceea ce nu li s-a spus, și

înțeleg ceea ce n-au auzit. **53** ¹Cine va crede ceea ce noi am auzit și brațul Domnului cui se va descoperi? ²Crescut-a înaintea Lui ca o odraslă, și ca o rădăcină în pământ uscat; nu avea nici chip, nici frumusețe, ca să ne uităm la El, și nici o înfățișare, ca să ne fie drag. ³Disprețuit era și cel din urmă dintre oameni; om al durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în seamă. ⁴Dar El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, ⁵Dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat. ⁶Toți umblam rătăciți ca niște oi, fiecare pe calea noastră, și Domnul a făcut să cadă asupra Lui fărădelegile noastre ale tuturor. ⁷Chinuit a fost, dar S-a supus și nu și-a deschis gura Sa; ca un miel spre junghiere s-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa. ⁸Întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat și neamul Lui cine îl va spune? Că s-a luat de pe pământ viața Lui! Pentru fărădelegile poporului Meu a fost adus spre moarte. ⁹Mormântul Lui a fost pus lângă cei fără de lege și cu cei făcători de rele, după moartea Lui, cu toate că nu săvârșise nici o nedreptate și nici înșelăciune nu fusese în gura Lui. ¹⁰Dar a fost voia Domnului să-L zdrobească prin suferință. Și fiindcă Și-a dat viața ca jertfă pentru păcat, va vedea pe urmașii Săi, își va lungi viața și lucrul Domnului în mâna Lui va propăși. ¹¹Scăpat de chinurile sufletului Său, va vedea rodul ostanelilor Sale și de mulțumire Se va sătura. Prin suferințele Lui, Dreptul, Sluga Mea, va îndrepta pe mulți, și fărădelegile lor le va lua asupra Sa. ¹²Pentru aceasta Îi voi da partea Sa printre cei mari și cu cei puternici va împărți prada, ca răsplată că Și-a dat sufletul Său spre moarte și cu cei făcători de rele a fost numărat. Că El a purtat fărădelegile multora și pentru cei păcătoși Și-a dat viața.”

Cântul al patrulea se prezintă ca cel mai complex dintre toate.

El se deschide cu proclamația lui Iahve că Robul va fi în cele din urmă slăvit (52:13). Înfațișarea schimonosită (v. 14) trebuie pusă în legătură cu remarca potrivit căreia Robul nu avea un chip frumos, care să-l facă popular (53:2b); dimpotrivă era cel mai disprețuit om (v. 3). În discursul divin se mai arată că popoarele și regii lor vor fi mirați printr-o vestire nouă (52:15). Totuși conținutul aceste vestiri nu este detaliat.

Urmează, inserat în discursul divin, proclamația mulțimii (53:1-11a). Se revine asupra faptului că vestirea respectivă este nu numai nouă, ci și incredibilă (v. 1). Practic întreg cap. 53 oferă amănunte despre conținutul acestei vestiri.

Pe lângă descrierea urâteniei fizice și a disprețuirii (v. 2-3), cântul îl indică pe personajul misterios cu titlul regal-mesianic de „odraslă” (v. 2 – cf. *Is.* 6:13; 11:1; *Ier.* 23:5; 33:15; *Zah.* 3:8). Prin aceasta se indică un rege atipic: dacă în mod obișnuit regelui i se atribuia frumusețea perfectă (*Ps.* 44:3), cel vizat de către mulțime va fi dimpotrivă lipsit de orice fel de motiv de atracție.

Interesant apoi că personajul este descris în termenii folosiți pentru jertfa de păcat, însă o jertfă de păcat colectivă (în 53:10 apare termenul *’aşam* „jertfă de păcat”): asupra sa trec păcatele tuturor (53:4-6.12). Trebuie reamintit că la jertfa de păcat, închinătorul care săvârșise vreun păcat se elibera de acesta punându-și mâinile pe capul animalului de jertfă, astfel încât păcatul era transferat animalului, care murea în locul său. Textul nostru indică același mecanism și în cazul Robului care se aduce jertfă pentru păcatele tuturor.

Robul lui Iahve va fi dat spre moarte (v. 8), fapt confirmat de prezența mormântului (v. 9), deși el însuși nu avea nici un păcat (v. 9). Apare în continuare însă o situație ciudată: deși a murit, dându-și viața ca jertfă, el își prelungește viața (v. 10), este scăpat de chinuri și-și vede rodul ostanelii (v. 11).

În NT, al 4-lea cânt este interpretat în mod direct ca împlinindu-se în persoana lui Hristos (cf. *Fapt.* 8:26-40 în special v. 32-35). De altfel Hristos apare ca miel atât în prezentarea făcută de către Ioan Botezătorul („Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” – *Ioan* 1:29), când și în *Apocalipsă* (5:6.12; 7:10.14; 13:8; 14:1.4; 17:14; 19:7; 21:9 etc). Interesant că în limba arameică, *talya’* înseamnă atât „miel”, cât și „rob”, ceea ce sugerează că prin proclamația sa, Sf. Ioan Botezătorul face un joc de cuvinte intraductibil în greacă, identificându-l pe Iisus Hristos cu Robul din cântecele lui Deutero-Isaia, dar și cu mielul, figura pregnantă a jertfei din al 4-lea cânt.

1.3.2. Monoteismul

Is. 43:10: „Eu sunt: înainte de Mine n-a fost Dumnezeu și nici după Mine nu va mai fi!”

Is. 44:6: „Așa zise Domnul, Regele lui Israel și Izbăvitorul său, Domnul Savaot: "Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă și nu este alt dumnezeu afară de Mine!" (cf. **48:12**)

În perioada exilică se definește monoteismul clar. Până atunci Iahve apărea ca dumnezeul național al lui Israel, chiar fiind cel mai puternic dumnezeu, însă nu se excludea cel puțin la nivel declarativ existența altor zei (cf. *Ieș. 12:12* în care Iahve face judecată cu toții zeii Egiptului, adică îi pedepsește).

Odată cu Ieremia, Iezechiel și în special Deutero-Isaia, se fundamentează monoteismul militant, după care Iahve nu este doar cel mai puternic dumnezeu, ci singurul. Acest monoteism este urmarea directă a curentelor monolatre din care a făcut parte de exemplu profetul Ilie.

1.3.3. Legământul cu David; Mesia

Profetul folosește termenul *mașiaḥ* pentru Cyrus (*Is. 45:1*), fapt remarcabil având în vedere că Cyrus era un rege străin și păgân. Prin aceasta Deutero-Isaia acordă prerogativele regale mesianice unui străin, în ideea că Israel nu mai are dinastie regală, dar că Dumnezeu se îngrijește de poporul Său prin intermediul altui rege, care devine astfel „unsul” Său.

Promisiunile legate de dinastia lui David din *2Reg. 7* sunt de aceea aplicate întregului popor.

Is. 55:3: „... Voi face cu voi legământ veșnic, dându-vă îndurările Mele cele făgăduite lui David.”

Dacă Cyrus este mesia, iar efectele legământului davidic se acordă poporului, se insistă că adevăratul rege rămâne Iahve (*Is. 41:21; 43:15; 44:6*).

2. TRITO-ISAIA

Trito-Isaia este un ucenic al lui Deutero-Isaia, activând în perioada de **după 538 și înainte de 520 în Ierusalim**.

2.1. Cuprinsul

Cuprinsul este structurat chiastic.

56–58	cuvinte de acuză
59	plângerea poporului
60–62	cuvinte de mântuire
63–64	plângerea poporului și răspunsul lui Dumnezeu
65–66	cuvinte de acuză, dar și mântuitoare

56:1-8	legea comunității: acceptarea străinilor (altfel în <i>Deut. 23</i>)
56:9 – 57:13	acuze
	56:9u împotriva păstorilor (cf. <i>Ier. 23; Iez. 34</i>)
	57:3u împotriva idolatriei ca desfrânare
	57:14u cuvinte de mângâiere pentru cei umili
58	predică despre adevăratul post (cf. <i>Zah. 7-8</i>)

59	liturghie profetică (elemente de imprecuație, acuză, mărturisire a păcatelor – v. 12, promisiunea lui Iahve	
60–62	cuvinte de mântuire pentru Ierusalim: slava Sionului	
	60	pelerinajul popoarelor spre Sion (cf. <i>Is.</i> 2; <i>Mih.</i> 4; <i>Ag.</i> 2)
	61:1-3	misiunea profetică
	61:6	„Și voi, voi veți fi numiți preoți ai Domnului” (cf. <i>Ieș.</i> 19:6)
63:1-6	întoarcerea lui Iahve după pedepsirea popoarelor (în special Edom)	
63:7-14	retrospectivă istorică (Moise)	
63:15 – 64:11	cântec de jale al poporului cu rugăminți, întrebări	
	63:16	nu Avraam, ci Iahve este tatăl nostru
	64:7	
65:1-16	dreptul și păcătosul	
65:17u	așteptări eshatologice	
	65:17	„Eu voi face ceruri noi și pământ nou”
	66:22	
66	critică la adresa ideii de templu „cerul este scaunul Meu...”	

2.2. Teme

2.2.1. Universalismul

Deși după *Is.* 63:1-6 Iahve calcă în picioare popoarele în teascul urgiei Sale, totuși mesajul lui Trito-Isaia se înscrie mai degrabă în sfera universalismului.

Se vorbește în mod expres despre convertirea popoarelor la credința în Dumnezeu.

Is. 56:7: „Pe aceștia [străinii alipiți de Domnul] îi voi aduce în muntele cel sfânt al Meu și îi voi bucura în locașul Meu de rugăciune. Arderile lor de tot și jertfele lor vor fi primite pe altarul Meu; căci templul Meu, locaș de rugăciune se va chema pentru toate popoarele!”

Ultima parte a versetului este citat în *Marc.* 11:17 chiar de către Mântuitorul Hristos.

De asemenea se preconizează ca preoții și leviții (în sens de slujitori cultici, asemănători diaconilor actuali) să nu provină exclusiv din rândul israeliților, ci chiar din mijlocul celorlalte popoare (*Is.* 66:21). Universalismul atinge astfel chiar instituția preoției.

2.2.2. Profeții mesianice

Is. 60:1-2: „¹Luminează-te, luminează-te, Ierusalime, că vine lumina ta, și slava Domnului peste tine a răsărit! ²Căci iată întunericul acoperă pământul, și bezna, popoarele; iar peste tine răsare Domnul, și slava Lui strălucește peste tine.”

Deși nu este o profeție mesianică propriu-zisă, textul este aplicat, puțin modificat, în cântările cultice ale învierii lui Hristos (Săptămâna luminată, irmos, cântarea a 9-a, Axionul Învierii; folosit și ca tropar după împărțirea preoților la Sf. Liturghie în mod obișnuit):

„Luminează-te, luminează-te, noue Ierusalime că slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum și te bucură Sioane! Iar tu, curată Născătoare de Dumnezeu, veselește-te întru învierea celui născut al tău.”

Is. 61:1-3: „¹Duhul Domnului este peste Mine, că Domnul M-a uns să binevestesc săracilor, M-a trimis să vindec pe cei cu inima zdrobită, să propovăduiesc celor robiți slobozire și celor prinși în război libertate; ²Să dau de știre un an de milostivire al Domnului și o zi de răzbunare a Dumnezeului nostru; ³Să mângâi pe cei întristați; celor ce jelesc Sionul, să le pun pe cap cunună în

loc de cenușă, untdelemn de bucurie în loc de veșminte de doliu, slavă în loc de deznădejde. Ei vor fi numiți: stejari ai dreptății, sad al Domnului spre slăvirea Lui.”

Textul constituie practic o reluare a motivelor din cântecele Robului lui Iahve din Deutero-Isaia. Prin aceasta Trito-Isaia continuă și interpretează profețiile predecesorului său.

Există o corespondență între primul cânt al Robului (*Is.* 42:1-7) și *Is.* 61:1-3. Și aici se vorbește despre pogorârea Duhului lui Dumnezeu, dar mai ales despre misiunea avută în vedere: propovăduirea eliberării celor robiți. Apare în plus motivul ungerii, fapt pentru care cel însărcinat devine „Uns”, Mesia (*mašiah*).

După evanghelia lui Luca, Mântuitorul Își începe activitatea în Nazaretul copilăriei Sale, citind în sinagogă de sabbat acest text (*Luc.* 4:16-30). Terminând profeția de citit, Mântuitorul le-a declarat celor de față: „Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre” (v. 21). Prin aceasta, Mântuitorul interpretează textul lui Trito-Isaia ca referindu-se la persoana Sa.